

KOSTHOLDSPARTNERSKAPET

samarbeidsavtale mellom

næringsorganisasjoner, mat- og drikkeprodusenter, dagligvarehandel,
opplysningskontorene og serveringsbransjen

(matbransjen)

og

Helse- og omsorgsdepartementet

(helsemyndighetene)

1. Formål

- Kostholdspartnerskapet skal føre til et mer helhetlig, forpliktende og målrettet samarbeid mellom matbransjen og helsemyndighetene for å gjøre det enklere for forbrukeren å ta sunnere valg. Målet er å øke andel av befolkningen som har et kosthold i tråd med de nasjonale kostrådene, og vri forbruket i en sunnere retning. De nasjonale kostholdsrådene ligger til grunn for arbeidet i kostholdspartnerskapet.
- Samarbeidet skal bidra til økt etterlevelse av kostrådene i befolkningen, herunder økt forbruk av frukt, bær og grønnsaker, fisk og sjømat, grove kornprodukter og melk og meieriprodukter med mindre fett, samt redusert inntak av salt, tilsatt sukker og mettet fett. Samarbeidet skal også bidra til å fremme økt bevissthet og kunnskap om kostrådene i offentlige virksomheter og matbransjen.

2. Bakgrunn

- Norge har sluttet seg til Verdens helseorganisasjons (WHO) målsetting om 1/3 reduksjon av for tidlig død av ikke-smittsomme sykdommer innen 2030, i tråd med FNs globale bærekraftsmål (mål 3.4).
- Det globale sykdomsbyrdeprosjektet publiserte i 2025 tall for dødelighet, sykелighet og risikofaktorer knyttet til utvikling av ikke-smittsomme sykdommer i Norge. Et usunt kosthold er blant de viktigste risikofaktorene og står for mange tapte leveår. Å dreie kostholdet mer i retning av de nasjonale kostrådene vil bidra til flere friske leveår i befolkningen.
- En sunn og frisk befolkning er viktig for Norges totalberedskap og motstandsdyktighet.
- Samarbeidet gjennom Kostholdspartnerskapet er ett av flere bidrag for å nå de nasjonale målene for folkehelsepolitikken. Disse er:
 - 1) Norge skal være blant de tre landene i verden som har høyest levealder.
 - 2) Befolkningen skal oppleve flere leveår med god helse og trivsel og reduserte sosiale helseforskjeller.

3) Vi skal skape et samfunn som fremmer helse i hele befolkningen.

- Helsemyndighetenes overordnede mål for kostholdsarbeidet er fastlagt i folkehelsemeldingen, Meld St. 15 (2022-2023). I folkehelsemeldingen er det et mål å øke andelen av befolkningen som følger kostrådene og utjevne sosiale forskjeller i kosthold.
- Kostholdet i Norge har mange positive trekk, men det er også flere utfordringer. Det er behov for å øke forbruket av frukt, bær og grønnsaker, fisk og sjømat, grove kornprodukter og melk og meieriprodukter med mindre fett, samt redusere kostens innhold av mettet fett, sukker og salt (Utviklingen i norsk kosthold, 2025).
- Det har i de senere årene vært en betydelig økt samfunnsdebatt om sammenhengen mellom kosthold og folkehelse, noe som også påvirker kostholdet i Norge. Det er behov for økt kunnskap, forståelse og tillit til kostrådene i befolkningen.

3. Grunnleggende forutsetninger

- Kostholdspartnerskapet bygger på gjensidig tillit og felles målsetninger, med fokus på å tilrettelegge for forpliktende samarbeid, langsiktighet og forutsigbarhet i arbeidet med å fremme sunnere kosthold i befolkningen.
- Dagens folkehelsereguleringer ligger til grunn for utformingen av mål, innsatsområder og forpliktelser i partnerskapet og skal ikke svekkes. Myndighetene står uansett fritt i sin myndighetsutøvelse, og til å forsterke dagens folkehelsereguleringer ved behov. Bedriftene i matbransjen er likeledes selvstendige markedsaktører som også må legge vekt på politiske mål og prioriteringer på andre samfunnsområder enn de som omfattes av dette partnerskapet. Partene i avtalen skal til enhver tid opptre i samsvar med konkurranselovgivningen, herunder ha et bevisst forhold til regelverket i kontakten seg imellom. Rapportering og annen deling av informasjon under avtalen skal skje innenfor konkurransereglens rammer. Som vedlegg 1 til avtalen er det inntatt overordnede konkurranserettslige retningslinjer for samarbeidet.

4. Innsatsområder og delmål

Kostholdspartnerskapet omfatter åtte innsatsområder som listet opp nedenfor. Det er satt konkrete mål for hvert innsatsområde, jf. tabell 1. Det langsiktige målet er at flere i befolkningen har et kosthold i tråd med kostrådene. Partene skal arbeide for å bidra til målene i de innsatsområdene som er relevante for den enkelte part og med de aktiviteter de kan påvirke.

Innsatsområdene i Kostholdspartnerskapet:

1. Reduksjon av saltinnholdet i næringsmidler/matretter og reduksjon av befolkningens inntak av salt.
2. Reduksjon av tilsatt sukker i næringsmidler/matretter og reduksjon av befolkningens inntak av tilsatt sukker.
3. Reduksjon av mettet fett i næringsmidler/matretter og reduksjon av inntaket av mettet fett i befolkningen.
4. Øke befolkningens forbruk av frukt, bær og grønnsaker.
5. Øke befolkningens forbruk av grove kornprodukter.
6. Øke befolkningens forbruk av fisk og sjømat.

7. Øke befolkningens forbruk av melk og meieriprodukter med mindre fett.
8. Påvirkning av forbrukeratferd for å bidra til sunnere kosthold gjennom bevisste og ubevisste valg hos forbruker.

En mer detaljert oversikt over innsatsområder og mål er vist i vedlegg 2.

Tabell 1: Innsatsområder, mål for 2030 og utgangspunkt for mål i Kostholdspartnerskapet 2026-2030. Datakilden som benyttes er angitt i siste kolonne.

Innsatsområde	Mål 2030	Utgangspunkt for mål	Datakilde
1: Reduksjon av salt	Redusert saltinnhold i 70 % av de 48 matvarekategoriene som monitoreres, jf. saltlistene ¹	Vektet gjennomsnitt i 48 matvarekategorier i 2025 ²	Tradesolution
2: Reduksjon av tilsatt sukker	Tilsatt sukker i kosten redusert til 10 E %	12 E % i 2024 ³	Matforsyningsstatistikk
	Videre reduksjon i innhold av sukkerarter	Vektet gjennomsnitt i 15 matvarekategorier i 2025 ²	Tradesolution
3: Reduksjon av mettet fett	Reduksjon i innhold av mettet fett	Vektet gjennomsnitt i 15 matvarekategorier i 2025 ²	Tradesolution
4: Økt forbruk av frukt, bær og grønnsaker	8 % økning i forbruket av frukt og bær (til 84 kg/pers/år ³)	78 kg/pers/år i 2024 ³	Matforsyningsstatistikk
	8 % økning i forbruket av grønnsaker (til 84 kg/pers/år ³)	78 kg/pers/år i 2024 ³	Matforsyningsstatistikk
5: Økt forbruk av grove kornprodukter	3 % økning i forbruket av grove kornprodukter (til 82 kg korn totalt/pers/år ^{3,4})	80 kg korn totalt/pers/år i 2024 ^{3,4}	Matforsyningsstatistikk
	5 prosentpoeng økning i andel solgte brød merket med fire kakestykker på Brødskala'n ⁵	29 % ved utgangen av 2023	Flesland Markedsinformasjoner
6: Økt forbruk av fisk og sjømat	5 % økning i forbruket av fisk og sjømat (til 32 kg/pers/år ^{3,6})	30 kg/pers/år i 2024 ^{3,6}	Matforsyningsstatistikk
7: Økt forbruk av melk og meieriprodukter med mindre fett	3 % økt forbruk av melk, yoghurt og ost i tråd med merket <i>3 om dagen</i> (til 1,20 porsjoner/dag ⁷)	1,17 porsjoner/dag i 2025 ⁷	Forbruksstatistikken til MELK
8: Påvirkning av forbrukeratferd	Kjennskap til kostrådene skal øke til 80 %	76 % kjente kostrådene litt, ganske eller svært godt i 2025 ⁸	Norstat (Hdir)

¹ Se vedlegg 3 for veiledende mål på gjennomsnittlig saltinnhold i matvarekategorier (saltlistene).

² Vektet gjennomsnittlig innhold av salt, sukkerarter og mettet fett i matvarekategorier måles ved data fra Tradesolution (TS), se tabell 1-3 i vedlegg 2.

³ Utgangspunkt for mål er foreløpige tall for engrosforbruk i 2024 og kan bli justert.

⁴ Målet er å øke forbruket av grove kornprodukter, ikke korn *per se*. Mengden i tabellen gjenspeiler engrosforbruket av korn totalt (inkl. ris). Data for omsetning av sammalt mel fra norske møller følges, men det mangler data for sammalt mel i importerte bearbeidede kornprodukter. Mengden sammalt mel fra norske møller utgjorde 12,5 kg/person/år i 2024. Tall er foreløpig og kan bli justert.

⁵ Brød merket med fire kakestykker omtales som ekstra grovt og tilsvarer brød som har mer enn 75 % grovhet ifølge Brødskala'n til Baker- og Konditorbransjens Landsforening (BKLF).

⁶ Tall for hel urensset fisk (rund vekt).

⁷ Måles ved forbruksstatistikken til Opplysningskontoret for melk og meieriprodukter (MELK).

⁸ Måles ved Helsedirektoratets årlige undersøkelse om kostråd og Nøkkelhullet, gjennomføres av Norstat.

	Tillit til kostrådene skal opprettholdes	66 % hadde ganske eller svært stor tillit til kostrådene i 2025 ⁸	Norstat (Hdir)
	Andel nøkkelhullprodukter i verdi og volum er økt til 26 %	23,4 % målt i verdi og 23,7 % i volum i 2024	NielsenIQ
	Antall produkter med Nøkkelhullet økes til 2200	2074 produkter i 2024	NielsenIQ

- SSBs kostholdsstatistikk kan brukes som datagrunnlag for å sette ytterligere mål for relevante innsatsområder senere i avtaleperioden, fortrinnsvis i løpet av 2027. Det kan også være relevant å vurdere nye mål basert på andre datakilder.
- Partene vil i løpet av avtaleperioden vurdere om det er hensiktsmessig å følge utvikling i reduksjon av mettet fett og sukkerarter i flere underkategorier av matvarer i Tradesolution enn de kategoriene som ble fulgt i perioden 2022-2025.
- Målsettingene i denne avtalen kan justeres dersom nye målinger eller ny kunnskap endrer forutsetningene for avtalen, og partene er enige om slike justeringer.
- Arbeidet i medhold av samarbeidsavtalen skal monitoreres og rapporteres, på minimum årlig basis. Målet med monitorering er å sikre konkret og kvantifiserbar fremdrift i arbeidet. Monitoreringen skal vise årlig progresjon, om målene som er satt i avtalen faktisk nås, og om avtalepartenes innsats reelt sett bidrar til oppnåelse av de overordnede målene.
- Partene skal legge til rette for at data holder en høyest mulig kvalitet. Dataeiere skal frigi data for monitorering i tråd med beslutninger i Koordineringsgruppen. Dersom utviklingen ikke går som ønsket, skal aktørene diskutere hvilke forsterkende tiltak som kan iverksettes.
- Helsemyndighetene har ansvar for koordinering, kvalitetssikring og tolkning av data i forbindelse med måling og rapportering av fremdrift og måloppnåelse.
- Fremdriften, utviklingen og måloppnåelsen i arbeidet vil også kunne påvirkes av forbrukers matpreferanser, valg og eventuelt ytre faktorer. Dersom disse forholdene påvirker måloppnåelsen i negativ retning, skal partene diskutere forsterkende tiltak.

5. Partenes ansvarsområder og leveranser

Aktørene fastsetter egne målsetninger innen relevante innsatsområder som støtter opp under partnerskapets overordnede mål, jf. kapittel 4. Målsetningene bør være mulige å operasjonalisere (spesifikke, målbare, akseptable, realistiske og tidsbestemte).

Målsetningene oversendes helsemyndighetene innen tre måneder etter tilslutning til partnerskapet. Oppfølging av aktørenes måloppnåelse gjennomføres årlig i form av en kortfattet rapport som sendes helsemyndighetene, senest innen utgangen av mars. Koordineringsgruppen vil utforme en mal for rapportering. Aktørenes innrapporterte målsetninger behandles konfidensielt og benyttes kun i aggregert form. Manglende oppnåelse av innsendte mål medfører ikke rettslig ansvar eller kontraktuelle sanksjoner.

Et sentralt formål med oppfølgingen og rapporteringen er å synliggjøre aktiviteter, grad av måloppnåelse samt utfordringer og hindringer i arbeidet. Helsemyndighetene utarbeider en aggregert rapport som publiseres og danner grunnlag for koordineringsgruppens drøfting og

vurdering av mulige forbedringer og tiltak innenfor rammen av samarbeidet, før dette løftes til næringslivsgruppen.

Bedrifter (mat- og drikkeprodusenter, dagligvarehandel og serveringsbransje)

Bedriftene skal gjøre det lettere for forbruker å ha et sunnere kosthold og/eller ta sunnere valg gjennom:

- 1) Innovasjon, reformulering, porsjons- og pakningsstørrelser samt utvikling av nye produkter og retter som bidrar til måloppnåelse av avtalens innsatsområder og delmål.
- 2) Å aktivt fremme sunnere alternativer og valgmuligheter som bidrar til måloppnåelse av avtalens innsatsområder og delmål.
- 3) Å vise varsomhet ved vareplassering av produkter omfattet av *Forskrift om forbud mot markedsføring av visse næringsmidler særlig rettet mot barn, vedlegg 1*, og vurdere utforming av produkter omfattet av forskriften med utgangspunkt i partnerskapets formål. Det er særlig viktig å ta hensyn til barn i denne sammenhengen.
- 4) Å rapportere til koordineringsgruppen og bidra i evaluering av avtalen.
- 5) Å forankre arbeidet og bidra til størst mulig oppslutning om Kostholdspartnerskapet i egen virksomhet.

Opplysningskontorene i landbruket og Norges sjømatråd.

Opplysningskontorene og Norges sjømatråd skal gjøre det lettere for forbruker å ta sunnere valg som understøtter Kostholdspartnerskapets målsettinger gjennom å:

- 1) Bidra med forbrukerrettede og kunnskapsbaserte aktiviteter og kampanjer som medvirker til gode valg og varige, positive endringer i forbrukeradferd.
- 2) Bidra med forbrukerinnsikt for bedre forståelse av forbrukers barrierer og drivere for matvalg.
- 3) Bidra med relevante data om forbrukerrettede aktiviteter og tiltak etter behov, innenfor rammene av avtalen.
- 4) Rapportere til koordineringsgruppen og bidra i evaluering av avtalen. Forankre arbeidet og bidra til størst mulig oppslutning om Kostholdspartnerskapet i egen virksomhet.

Næringsorganisasjoner:

Næringsorganisasjonene skal bidra i arbeidet gjennom å:

- 1) Utarbeide og bidra med informasjon overfor egne medlemsvirksomheter om Kostholdspartnerskapet, betydningen av å slutte seg til dette, samt legge til rette for signering av tilslutningsavtaler
- 2) Fremme erfaringsdeling og kompetanseutvikling hos sine medlemsvirksomheter.
- 3) Oppnevne representanter fra sin organisasjon til koordineringsgruppen jf. koordineringsgruppens mandat.
- 4) Representere egne medlemmer i Kostholdspartnerskapets organer jf. koordineringsgruppens mandat.
- 5) Rapportere til koordineringsgruppen og bidra i evaluering av avtalen.

Helsemyndighetene:

Helsemyndighetene skal gjøre det lettere for forbruker å ha et sunnere kosthold og/eller ta sunnere valg og ellers bidra i arbeidet gjennom å:

- 1) Innhente data for å kunne evaluere denne avtalens måloppnåelse, inkludert anslag for grensehandel for relevante matvaregrupper, og gjennomføre jevnlig representative kostholdsundersøkelser. Gjennomføre årlige spørreundersøkelser om forbrukers kjennskap, kunnskap og tillit til kostrådene.
- 2) Påvirke forbruker gjennom kommunikasjon og iverksette andre systematiske tiltak som gjør det lettere å følge kostrådene.
- 3) Monitorere saltinntaket i befolkningen og utarbeide informasjon og veiledning om bruk av salterstatere.
- 4) Vurdere tiltak for å styrke etterlevelsen av kostrådene i mattilbudet i offentlig sektor i løpet av avtaleperioden. Ta initiativ overfor Kunnskapsdepartementet for å vurdere mulighetene for å innføre tiltak som kan øke kunnskapen og kompetansen om kosthold og ernæring i barnehage og skole.
- 5) Øke kjennskapen til og bidra til økt implementering av retningslinjene for mat og måltider i barnehage og skole.
- 6) Ha jevnlig dialog og involvering med relevante departementer (bl.a. Landbruks- og matdepartementet, Klima- og miljødepartementet, Finansdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet og Kunnskapsdepartementet) om arbeidet i Kostholdspartnerskapet på embetsnivå, og rapportere om resultatene til næringslivsgruppa.
- 7) Invitere politisk ledelse i relevante departementer til møter i næringslivsgruppa minst en gang i året.
- 8) Synliggjøre Kostholdspartnerskapet nasjonalt og internasjonalt.
- 9) Rapportere til koordineringsgruppen om Helsedirektoratets og andre relevante myndigheter og etaters aktiviteter.
- 10) Mattilsynet deltar i samarbeidet som ansvarlig myndighet for sine forvaltningsområder og bidrar med faglig kompetanse, kunnskapsdeling og utadrettet kommunikasjon.
- 11) Evaluere Kostholdspartnerskapet.

6. Organisering

- **Helse- og omsorgsministerens næringslivsledergruppe.** Næringslivsledergruppen er en møtearena mellom statsråden og toppledere i matbransjen som sikrer dialog om overordnede politiske føringer knyttet til innsatsområdene. Oppnådde resultater, overordnede planer og fremtidige strategier for arbeidet skal være på dagsorden. Videreføring og eventuelle endringer i Kostholdspartnerskapet skal forankres i denne ledergruppen. Så langt det er mulig er det fordelaktig om toppledere fra tilsluttede bedrifter og organisasjoner deltar i gruppen.
- **Koordineringsgruppe.** Koordineringsgruppen har det overordnede ansvaret for å koordinere arbeidet med Kostholdspartnerskapet inkludert måloppnåelse, fremdrift og evaluering. Hver av de relevante organisasjonene utpeker representanter fra egen(e) organisasjon/medlemmer. Representantene skal til sammen dekke de ulike innsatsområdene. Gruppen rapporterer til Helse- og omsorgsministerens næringslivsledergruppe. Folkehelseinstituttet og Mattilsynet er observatører i

koordineringsgruppen og andre relevante møteplasser i regi av avtalen. Se mandat for koordineringsgruppen, vedlegg 4.

- **Sekretariat.** Sekretariatet bistår koordineringsgruppen og innsatsområdene med den praktiske gjennomføringen av arbeidet. Helsedirektoratet har sekretariatsansvar.
- **Innsatsområder.** Ansvar med å organisere og koordinere arbeidet i innsatsområdene fordeles mellom partene.

Som vedlegg 5 til denne avtalen inngår en organisasjonsmodell over arbeidet i Kostholdspartnerskapet.

7. Økonomi

- Kostholdspartnerskapet etablerer ingen økonomiske forpliktelser for partene. Hver part må selv dekke kostnadene ved sin innsats under avtalen.

8. Deltagelse og fratreden

- Nye parter kan fortløpende slutte seg til Kostholdspartnerskapet. Enhver part kan fritt tre ut av Kostholdspartnerskapet med en måneds skriftlig varsel til koordineringsgruppen ved sekretariatet.
- Næringsorganisasjoner signerer direkte på Kostholdspartnerskapsavtalen, mens bedrifter og opplysningskontorer slutter seg til Kostholdspartnerskapet gjennom en egen tilslutningsavtale.

9. Gyldighet og varighet

- Kostholdspartnerskapet vil tre i kraft fra og med 12. oktober 2026, og løper frem til og med 31. desember 2030.
- Måloppnåelsen i avtalen monitoreres og vurderes årlig. Avtalen skal evalueres etter to år og ved avtaleperiodens slutt.
- Dersom forutsetninger som i vesentlig grad påvirker samarbeidet i Kostholdspartnerskapet endres, kan næringslivsgruppen vurdere om og i hvilken grad disse endringene påvirker arbeidet i regi av Kostholdspartnerskapet, og eventuelt foreta nødvendige endringer i denne.
- Innen utgangen av 30. juni 2030 vurderer partene om det er grunnlag for å videreføre samarbeidsavtalen, eventuelt med endringer.

Oslo, 12.10.2026

Jan Christian Vestre

Helse- og omsorgsminister

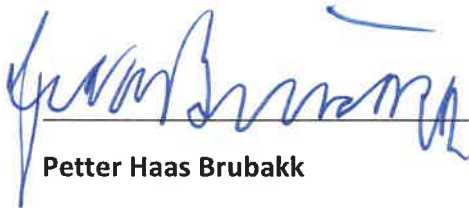
Helse- og omsorgsdepartementet

Gry Larsen

Direktør samfunn

Virke

Petter Haas Brubakk

Administrerende direktør

NHO Mat og Drikke

for NHO Service og Handel

for Sjømat Norge

Mariann Jørgensen

Daglig leder

Norges Fukt- og Grønnsakgrossisters
Forbund